

Et par spirende håb

Af Uffe Wilken, Polarfronten nr. 1 2015.

November 2015

Vil Grønland udvide sit landbrug, kommer både klimaforandringer og den unge generation til hjælp. Der bliver dog nogle udfordringer undervejs, der skal overvindes.

Med lidt hjælp fra landskassen og nogle initiativrige forretningsfolk kunne historien såmænd godt gentage sig inde i bunden af Nuukfjorden. Forholdene nu er som de var, da fårene fra omkring 90 nordbofarme græssede der inde i begyndelsen af det 14. århundrede. Professor Bo Elberling fra grundforskningscentret Center for Permafrost (CENPERM) på Københavns Universitet har undersøgt nutidens landbrugspotentiale i Sydgrønland og i Nuukfjorden, og han siger:

Nordboerne vidste godt, at Nuukfjorden er et godt sted at holde får. Så det er der ikke noget nyt i. Der er frodigt, lune somre, juni-temperaturen er pænt høj, og området matcher i biomasse, hældning og afstand til havet – det vil sige, at de seks primære kriterier for, hvor vi i dag i Sydgrønland har marker, er opfyldt i Nuukfjorden. Fremover ville området kunne producere tilstrækkelig med hø til vinterfodring, når det suppleres med importeret kraftfoder. Så fjorden har et betydeligt potentiale.

Tunnelformet drivhus på Upernaviarsuk. Drivhuse i Grønland skal kunne modstå kraftige stormvejr.
(Foto: Uffe Wilken).

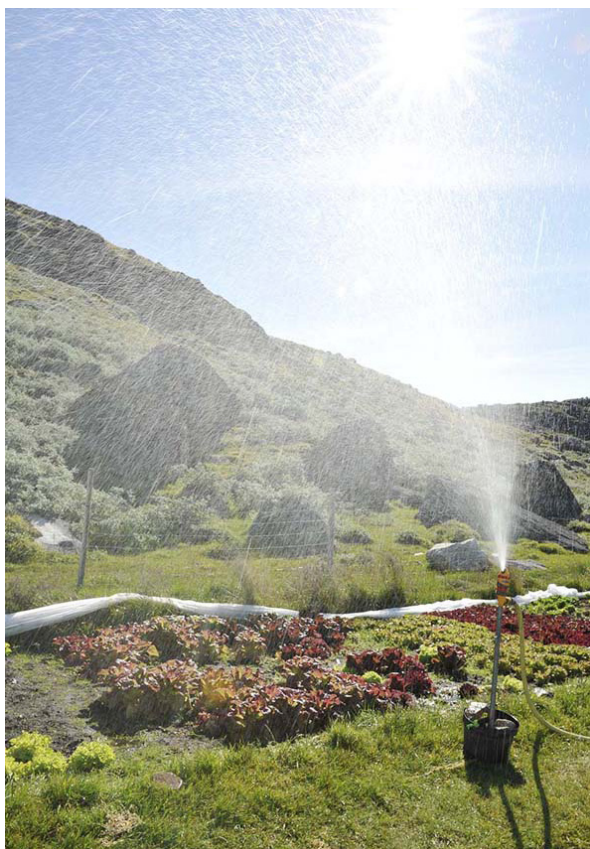
At CENPERM har fokus på Nuukfjorden skyldes en undersøgelse, der i første omgang skulle fremskrive landbrugspotentialet i Sydgrønland, men som altså fik en afstikker længere nordpå. Oprindeligt gik analysen ud på at fremskrive og opskalere det, som man ved fungerer som en god forretning for 40-44 gårde og deres produktion af 20.000 slagtedy i Sydgrønland. Bo Elberling siger:

Vi ville finde ud af, hvor mange flere får, klimaændringerne potentielt kunne give mulighed for i Sydgrønland frem til år 2090. Det viste sig, at en øget vækst af græs og dermed hø vil kunne understøtte en forøgelse på 40 % i forhold til den nuværende produktion af hø og de tilhørende ca. 20.000 moderfår. Så tænkte vi, at vi ville forsøge med den samme øvelse op ad kysten – dér hvor forholdene matcher dem i Sydgrønland. Det viser sig, at Nuukfjorden er et godt sted. Det interessante er, at vi ikke behøver at vente til 2090. Forholdene i dag er så gunstige, at der er et potentiale svarende til 2/3 af den nuværende sydgrønlandske produktion af slagtefår.

Grønlandske lammepølser

Men der mangler noget. Bo Elberling hælder lidt malurt i opdagelsen og fortsætter:

Men hø er ikke det eneste der skal til, der mangler en logistikplatform. Der skal pramme til at flytte rundt på tunge landbrugsmaskiner, kunstgødning og dyr mv. Dertil kommer behovet for et slagteri, der kan forarbejde kødet.

Salaten kunstvandes på Upernaviarsuk.
(Foto: Uffe Wilken).

Ifølge Bo Elberling består et af landbrugets problemer i at komme ud på verdensmarkedet. Hvis de skal producere ret meget mere, end de gør i dag, så er det ikke hjemmemarkedet, der skal af-tage produkterne. Men skal de på verdensmarkedet, skal de være konkurrencedygtige. Enten må man have nogle supergode eller også nogle eksklusive produkter. Ellers kan man ikke matche de logistiske udgifter. Bo Elberling forklarer videre:

Men som fåreavlerne siger: Hvis man kan få slagteriet til at lave lammepølser, så er man jo allerede længere i værdikæden, og så kan man eksportere lammepølser. De smager mindst lige så godt som de engelske. Så selvfølgelig har grønlandske pølser en chance. Man skal ud i en udviklingskæde, hvor man ikke bare har en masse rå kød, men også har en forarbejdning. Her vil politikerne høre "arbejdspladser" som alternativ til malmproduktion.

Det er ikke kun inden for kødproduktion, der er et uudnyttet potentiale. Mange fåreholdere har en nicheproduktion af grøntsager – især kartofler. Også her er der spirende muligheder – men også udfordringer.

Udfordringer

Der er politisk interesse for at udvide landbruget og øge grøntsagsproduktionen – noget der kan hjælpes på vej af et lunere klima. Der er også gode finansieringsmuligheder fra Selvstyret, hvor man kan låne penge til maskiner og bygninger. Puljen har dog en begrænset størrelse og bruges for det meste op hvert år. Der har været produceret kartofler i ca. 20 år, men som med grøntsagsproduktionen går det langsomt frem. Lederen af Konsulenttjenesten i Sydgrønland Aqqalooraq Frederiksen mener, at det er en fordel med landbrug, fordi Grønland kan være selvforsynende, og det vil være godt for landets økonomi. Han siger:

Afsætnings- og transportmulighederne er for langsomme. Kartofflerne sendes til resten af kysten, men det er sværere med grøntsagsproduktionen, fordi det skal være friske varer. Fragten er for langsom. Hvis man bygger drivhuse, vil man kunne udvide dyrkningssæsonen. Indtil videre er det stort set kun på Upernaviarsuk, der er drivhuse. Problemet med drivhuse er de kraftige vinde, som nemt kan ødelægge dem.

En af udfordringerne er uddannelsen, som Aqqalooraq Frederiksen mener skal styrkes. Der er ikke så mange, der starter landbrug op, fordi det er økonomisk svært og hårdt arbejde. De fleste, der starter op, er børn af fåreholdere, hvor der er tale om et generationsskifte. Men måske blæser der også her mildere vinde.

Med overskriften *Unge vil ind i landbruget* kunne man d. 13. maj 2015 læse i magasinet *tamanut*, at der er en stigende interesse for at blive væksthushavende. Uddannelsen på Upernaviarsuk varer ca. tre år, og dele af uddannelsen foregår enten i Norge, Island eller Danmark. Den omfatter primært dyrkning af forskellige grøntsager i drivhus, hvor gartneren deltager i hele processen, inklusiv planlægning og salg af produkter. Uddannelsen er tilpasset de grønlandske forhold med kortere vækstsæson i et koldere klima. Landbrugsskolen har pt. 14 elever. Måske ligger kimen til en egentlig grønlandsk grøntproduktion blandt disse 14 unge mennesker?

Landbrugskommissionens betænkning, februar 2014, hovedindhold

- Lovgivningen omkring landbrugsområdet belyses, da lovgivningen sætter rammerne for landbruget.
- Der gives et overblik over det historiske forløb omkring landbrugserhvervet og landbrugspolitik.
- Økonomien beskrives i landbruget/fåreavl, så man kan få et indblik i hvilke indtægter og udgifter fåreholderne har.
- Mulighederne for øget selvforsyning af grønlandske landbrugsvarer, hvor Neqi A/S er det centrale, beskrives kort.
- Der beskrives, hvad der skal til, for at opnå et mere økonomisk bæredygtigt grønlandsk landbrug, herunder landbrugets nuværende tilstand og fremtidige investeringsbehov.
- Landbrugskommissionens anbefalinger.